

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiececane Sibiu, strada Măcelarilor 45.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cele patru milioane.

(=) Ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune publică, a întreprins o lucrare în stil mare în interesul înfloririi școlilor de stat.

De unde până aci miniștri de instrucțiune ce i-au premers, își permitu să ceră dietei credite relativ moderate (și totuși de sute de mii!), actualul ministru reg. ung. de instrucțiune, cere dintr'una și deodată un credit, contras ce-i drept sub diferite firme, sub diferite adrese, pe seama școlilor populare de stat, de *patru milioane poporeni!*

Până aci organizatorii instrucțiunii populare din țară se mulțumiu cu aceea, că înființau școle de stat pe unde numai încăpeau, adăpostindu-le, la nevoie, și în edificii mai după modru, foarte multe închiriate, iar credite mai mari pentru zidiri școlare numai miniștrii Csáky și Trefort și-au cerut, (Csáky contrăgând în 1890 un împrumut de 200,000 fl., Trefort în 1884 unul de 500,000 fl.), — actualul ministru Wlassics însă, se avântă la milion, ba la *patru milioane* chiar! Și cere însemnata sumă spunând, că îi e absolut necesară pentru „restaurarea actualelor localuri școlare de stat, cari nu mai corăspund, ori pentru edificarea de localuri nouă, unde nu sunt“.

În raportul seu ministrul a spus-o franc, că statul are și el, în 518 comune, școli cari se adăpostesc în localuri școlare absolut necorespunzătoare, cerințelor legii despre instrucțiune (§ 27.)

Dintre aceste edificii declarate unanim, atât de organele politice în rapoartele lor, cât și de inspectorii școlari, ca necorespunzătoare: 196 sunt edificii proprii ale statului, celelalte închiriate.

Pe aceste 196 dorește ministrul mai întâiu și mai întâiu să le prefacă. Ii trebuiesc numai pentru aceste 196 edificii (cu 302 sale de învățământ și 127 locuințe nouă pentru învățători), 1,086.000 fl., dar prin lici-

tații publice crede că mai scad cele 86.000 și cu un milion, în sumă rotundă, le face.

În 14 Oct. n. a și prezentat dietei proiectul de lege (de care însă noi, preocupați de durerosul eveniment urmat în acele zile asupra bisericii noastre, de mărtea Metropolitului, și îmbulziți de material privitor la acest trist eveniment, nu ne-am mai putut, ca și de alte chestii importante, ocupa), — și prin proiect propune să se voteze de urgență milionul acesta, ca deja în restul anului present și în jumătatea primă a anului viitor, să fie gata cu lucrul! Și dacă nu i-s-a votat deja, e că a izbucnit obstrucția în parlament din cauza pactului cu Austria, și dieta n'a putut încă nici să stabilizească ordinea de zi, decum să între și în desbaterea materialului puz în acea ordine de zi.

Celelalte trei milioane ministrul vrea să le acuireze scopului, tot în contul bugetului instrucțiunii, dar pe calelătură, sub firmă străină.

În 243 comune anume, din cele cu localuri închiriate pentru școlele de stat, edificiile sunt cât se poate de proște și plătite foarte scump, cu 100.916 fl. la an, adică în termin mediu cam cu 300 fl. școla, — și pe acestea încă vrea ministrul să le provadă pe toate cu edificii școlare proprii.

Cum spesele lor însă ating cifra de trei milioane, și atâta i-se pare prea mult să ceră sub firma proprie, pune pe comunele respective, să iee ele împrumut sumele necesarii dela „Banca comercială din Pesta“, și se zidescă. Statul apoi va lua zidirile „în chirie“ pentru școlele sale, întocmind socotelile așa, ca în 35-40 de ani, cu chiria ce le-o plătește comunelor, și pe care o va lua anual în buget, să amortiseze total datoria ce ele au făcut-o în acest scop; iar când datoria s'a amortisat, edificiile nu mai rămân ale comunelor, ci ale statului. Comuna are numai rolul de mijlocitor, care ia împrumut aceea ce statul nu vrea ori dora — nu mai poate!..

Dar ori-cum ar fi, cauza dă mult de lucru, și este din partea ministrului

o mare opintire de puteri, în interesul școlilor populare.

Și se face lucrul acesta nu numai dora din „luc“ sau dintr'un „hiperzel“ al ministrului, ci dintr'o perfectă înțelegere a însemnătății școlilor populare și a serviciilor ce ele aduc susțitorilor.

„Bud. Hir.“ vorbind la loc de frunte în numărul seu dela 15 Oct. (adecă îndată după prezentarea proiectului) despre această operă a ministrului reg. ung. de instrucțiune, prezintă lucrul și ca o întrecere cu școlele confesionale! Ministrul dice, „nu va îngădui ca ramura cea mai de căpetenie a instrucțiunii populare, școla maghiară de stat, să se pitulească pe lângă școlele confesionale, cele ca niște palate, mai ales prin provinciile locuite de naționalități.“

Bine ar fi dacă vorba că școlele confesionale sunt ca niște palate, pe lângă cari cele ale statului trebuie să se pitulească, ar fi adevărată, dar, durer, asta e numai o vorbă, care se mărescă și ea ambiția ministrului și a dietei de „a nu se lăsa“, a vota ori-cât în interesul școlilor de stat! Incolo medalii mai curând are o altă față, tănuțită, aceea, că prin superbia zidirilor școlilor de stat, se intenționează tocmai *umilirea* școlilor modeste confesionale, și discutiunea parcă a poporului de-a mai cerca să fie și el pas cu școlile sale față cu statul.

Dar lăsând la o parte aceste supozițiuni și combinațiuni, un lucru rămâne adevărat și real, mai presus de ori-ce îndoială: grija cea mare și tragerea de inimă și încordarea tuturor puterilor sale, din partea statului ca susțitor de școle, pentru înflorirea școlilor sale!

Dorim foarte mult, ca conducătorii nostri nemijlociți ai poporului, preoții, învățătorii și cărturarii de prin comunele noastre, să observe și ei această străduință a statului, să înțeleagă din lucrarea lui și mai mult însemnătatea școlilor proprii, și precum statul se face luntre și punte pentru înflorirea școlilor sale, ca ele să strălucască printre celelalte, storcând admirațiunea tuturor, așa și noi toți să

ne facem luntre și punte într'u a lumina poporul asupra acestei însemnătăți din al nostru punct de vedere și la alenostre școle confesionale aplicat, și să-l înduplecăm la jertfă pentru susținerea și înflorirea lor! Căci unde școla noastră bună și în ordine este, statul n'are nici un titlu de drept a ni-o casa și-a veni cu de ale sale.

Ceea-ce ne-a provocat ôre-cum, să reluăm desbaterea acestei teme și să stăruim de nou asupra ei, este pilda bună ce ni-a dat-o zilele astea chiar cea mai ungușcă dintre bisericile din patrie.

Ministrul, în dorul seu și graba sa, de a statifica odată școlele, încercă să atragă și unele comune reformatate ungurești, să-i predee școlele lor confesionale. Dar până și acești ômeni, unguri de altfel de cei mai aspri, s'au ridicat *contra pornirii statului* de-a le smulge din mâni școlile lor!

Vineri anume, în septemăna trecută, ținându-se adunarea generală de tómnă a bisericii evanghelice din districtul de dincolo de Tisa, o comună bisericăscă, cea din Tiszafüred, a cerut să i se dea voe să-și dea școla pe mâna statului.

Adunarea însă a respins cererea comunei numite, de a-și statifica școla, fiindcă, dice, „*adunarea nu află nici un temei bun în statificarea școlilor confesionale*“.

Totodată adunarea a hotărât, ca să înainteze ministrului de culte un memorandum, în care să-i aducă la cunoștință, că inspectorii școlari ai statului de pe teritoriul districtului Heves Nagykanizsa, *calcă în picior drepturile autonome ale bisericii reformatate atunci când siluesc prefacerea școlilor confesionale în școle de stat*, și se ceră ca ministrul să-i provóce să nu mai facă abusuri și să nu ațite presbiteriile, ca să-i predee școlele cu ușurință!

Trebuiesc cuiva o pildă mai viu grăitoare pentru aceea, că rău fac cei-

FOIȚA.

Paseri călătore.

Cale bună!... Stau năuc,
Ved cum pier în zare
Pasările care-și duc
Puii peste mare.

Eu rămân în prag supus,
Risipit ca fumul,
Vai! — și puii mei s'au dus...
Cin' le-arată drumul?

Cine mută cuibul 'n stuf,
Vântul dacă vine,
Și le-asterne 'n lăgă puf,
Să le fie bine?

Cine 'n drum le-a desmerda,
V'a 'ncălzi la sóre,
Apa 'n care s'or scâlă,
Dând din aripiore?

Simt credințele cum mor
Inecate 'n frică;

Să nu-mi pici cumva din sbor,
Pui de rëndunică!

Cale bună! Stau năuc,
Ved cum pier în zare
Paserile care-și duc
Puii — peste mare.

Imi șterg ochii, orbi de plâns,
Ei se udă iară...
Unde ești, la ce te-ai stîns,
Dulce, dulce vară?!

Septembrie 1898.

(„Familia“)

Maria Cuntan.

Cal și călăreț.

Un Arab și tribul lui, atacaseră în pustie caravana dela Damas. Victoria era completă și Arabii erau deja ocupați să încarce bogata lor pradă, când cavalerii pașei din Acre (oraș în Syria), cari veniu în întâmpinarea acestei caravane, se repeziră pe neașteptate asupra victorioșilor Arabi, omorîră o mare parte din ei, pe alții îi făcură prizonieri, îi legară cu frînghii, și-i duseră la Acre pentru a-i da ca dar pașei.

Abou-el-Marsch, așa e numele Arabului, primise un glont la braț în timpul luptei. Cum rana nu era mortală, Turcii îl legară de o cămilă, și luându-i calul, ducău cal și călăreț.

Sera zilei în care trebuiau să între în Acre, se aședară cu prinsonerii lor în munții din Japhadt.

Arabul rănit, avea piciorile legate cu o curea și era aședat aprópe de cortul unde dormeau Turcii.

În timpul nopții, ținut deștept de durerea rănei, auzi nechezând calul său, printre cei-lalți cai împedicați împrejurul corturilor, după obiceiul orientalilor.

El îi recunoscu strigătul, și neputând să reziste dorinței ca să se ducă să vorbească încă o dată companionului vieții sale, se tîrî cu greutate pe pământ cu ajutorul mânilor și genunchilor, și ajunse până la fugaciul lui.

„Sărmane amice! ce vei face tu printre Turci? tu vei fi închis sub boltele vre-unui Khan împreună cu caii vre-unui agă, sau unui pașă! Femeile și copii nu-ți vor mai aduce laptele cămillei, orzul sau doura în podul palmei! Tu nu vei mai alerga liber în pustie ca vântul Egiptului; tu nu vei mai despica cu pieptul apa Iordanului

care îți rēcorea pērul tēu cel așa de alb ca și spuma!.. Barem, dacă eu sunt sclav, tu să rămâi liber! Iată, dute, reîntórcete la tabăra pe care o cunoști, dute și spune soției mele că Abou-el-Marsch, nu va mai veni! Vēră capul printre perdelele cortului ca să lingi mâna micilor mei copii“..

Vorbind astfel, Abou-el-Marsch rosesse cu dinții cōrda de pēr de capră, care servește la împedicalul cailor arabi, și animalul era liber!

Dar, vēdēnd pe stăpānul său rănit și legat la piciorile lui, fidelul și inteligentul fugaci înțelese, cu instinctul său, ceea-ce nici o limbă nu putea să-i explice: aplecă capul, linse pe stăpān și apucāndu-l cu dinții de cureaua de piele pe care o avea împrejurul corpului, plecă în galop și-l duse până în tabăra lor!

Sosind și aruncānd pe stăpānul seu pe nisip, la piciorile soției și copiilor săi, calul muri de osteneală.

Tot tribul l'a plāns. Poeții l'au cāntat și numele lui e nēncetat pe buzele Arabilor din Jerichon.

(Din Lamartine, trad. de Moș Dumitru.)

ce gândesc, că pot lăsa școlile să cadă în mâna statului, că nu-î într-asta nici o primejdie? Ba da, pentru confesiuni, chiar dacă ungurești sunt ele, dar încă pentru cele nemaghiare!, e cel mai reu lucru posibil, să lase să le scape școlile din mâni!

Să fim dar cu ochii în patru, să înțelegem și să ne apărăm măcar cât mai avem!

„Am fost folosiți de instrumente“...

Revenind asupra chestiei cu congrua catolică, și asupra nisuințelor bisericești papistașe de a contopi cu totul biserica greco-catolică în organismul său, — „Unirea“ dela Blaș, publică în ultimul seu număr (dela 5 Nov. n.) următorul articol, din multe puncte de vedere important și interesant. Îl reproducem întreg:

Congrua.

Etă o cestiune, care tot așa de mult interesează clerul nostru ca și autonomia, și asupra căreia tocmai de aceea nu se poate reveni destul de des.

Intr'unul din numerii din urmă am făcut cunoscuți cetitorilor nostri pașii cei noi, ce s'au făcut în cauza acésta, prin întrunirea comisiunii rognicolare de congruă. Tot atunci am arătat, ce sumă aproximativă s'ar cere pentru regularea congruei clerului nostru.

Acum vine o fôe, de regulă bine informată, adică „Politikai Szemle“, și ne spune, că episcopatul catolic nu este aplicat a crea un fond pentru salarisarea clerului nostru, de ôre ce suma li-se pare prea mare, și ei nu pricep, cum e vină ei, episcopii latini, și să facă salare la preoțimea de ritul grecesc.

Nu avem asigurare, că adevărată este ori nu, scirea foi numite. Dar dacă vom socoti, că o asemenea cnucațiune făcuse odinioară reposatul cardinal Haynald, ér mai încôce arhiepiscopul Agriei Samassa, nu vom pute fi taxați de temerari și pripiți la judecată, dacă vom admite de basată scirea foi citate.

Nici nu ne așteptam noi la alt ceva, suntem dedați a fi nebăgați în samă și a fi folosiți pururea de instrumente. Așa am fost folosiți de instrumente în cele politice și naționale, așa în cele bisericesti.

Am fost folosiți de instrumente în 1848 în contra Maghiarilor, ér la 1700 în contra Calvinilor.

Dar ori cum ar fi, acésta nu îndreptățește pe nimenea ca să ne socotéscă și pe viitoriu de instrumente, fie în cele politice, fie în cele bisericesti.

În special în cele bisericesti trebuie să se scie, că noi ađi am ajuns la conștiința drepturilor, ce ni-se cad în cadrul bisericii catolice. Noi scim, că suntem factor egal îndreptățiți cu latinii în sinul bisericii universale și în sinul bisericii catolice din țară în special.

Minuni americane.

Americanii ocupă demult un loc precumpănitor în domeniul invențiilor științifice. Știindu-se acésta însușire și forță a lor, totă lumea aștepta cu încordare și cu un fel de curiozitate pregătită la fiori, că din incidentul rezboiului lor cu Spaniolii, ce invenții necunoscută într-o nimici pe dușman, vor ieși la iveală în partea americană? Și așteptarea lumii ce-î urmărea cu curiozitate în punctul acesta, n'a fost zadarnică. Fatalul rezboiu a scos la iveală, că americanii au descoperit mașini uimitore, niște minuni de instrumente, în trebuințele luptei lor față de dușman. Iată unele din aceste curiozități ce-ți d'au mai curând fiori decât să te atragă:

*

Bicicleta-torpilă. Un anumit Alvarez Tempo, după nume spaniol, dar în faptă „yankee“ garantat, a combinat o mașină, căreia i-a dat numele de *aquaped* și care întrunește toate cerințele nu numai a unei bărci submarine, ci și a torpilorului, scafandrului și a — bicicletei! Mașina are forma unei figuri. Scafandrierul șade la mijloc, mișcă aparatul pedalând, si-l cârmuește cu mâna tocmai ca o bicicletă.

Din conștiința acésta deducem îndreptățirea noastră asupra averilor bisericești catolice din patrie.

Averile acelea sunt donațiuni făcute de regi bisericii catolice din Ungaria, ér nu numai bisericii de ritul latin.

Urméază din acest principiu, că la acele averi are drept biserica catolică a țării întregi fără deosebire de rit.

Dar se ăice, că trebuie prea mare sumă pentru regularea congruei preoților uniți.

Concedem, că suma într-o adevăr e mare, și că e neproportional de mare față cu suma, ce se cere pentru regularea congruei clerului latin.

Ei bine, și ce urméază de aici? Urméază aceea, ce demult sciam și simțiam: că clerul latin a fost și până acum fôrte bine situat, ér clerul nostru a fost nesocotit, neîndreptățit și neglijat, în contra promisiunilor solemne, ce i-se făcuseră când cu actul unirii.

Accea, ce trebuie deci să urmeze, e ca să vadă clerul înalt al bisericii latine, că de 200 de ani a scurtat clerul unit și a reținut pe sama sa nisce averi, din cari acum de 200 de ani ar fi trebuit să facă parte clerului nostru.

Acum érá nu vor să dea, ci vor să ne lase în mâna statului! Dar la asta nu ne învoim noi. La averile catolice avem drept, și cerem partea, ce ni se cuvine. Dacă nu ne dau de voe bună, vom pretinde. Și nu vom suferi nici o dată, ca independența clerului înalt latin să se îmbuibă în averile cele colosale.

Dar dênșii nu vor voi! Apoi este cine să-i siléscă. Dacă Sfântui Scaun crede, că biserica noastră are misiune, atunci îi va căuta să grijéscă de independența clerului nostru.

Datoria noastră este, să-l facem ca să cunóscă lipsa, în care ne aflăm. Și ajutoriul nu ne va pute lipsi.

Revistă Bisericească.

Sftul. Sinod al României.

Mercuri, sftul Sinod al României a ținut iarăși ședință sub președința I. P. S. S. Metropolitul Primat Iosif Gheorgian.

Pe ađi însă, cu încheierea lunii căl. v., se așteptă și încheierea sesiunii sinodale, la care au participat în număr statornic 14—15 arhieriei ai României.

Protestantismul în Orient.

După participarea la serviciul divin în biserica evangelică din Vitleem, la 31 Oct. Impăratul Wilhelm al Germaniei a adunat în jur de sine preoțimea evangelică și și-a arătat impresiile și speranțele sale, în acéste părți.

A ăis, că pe el l'au convins cele vâdute și aflate, că aici, în sfintele locuri, bisericii evanghelice îi e deschis un larg cerc de activitate. E de lipsă numai, ca membrii ei să fie blândi și să lucreze în iubire reciprocă.

Aparatul pórță doué torpile mici fôrte explosive, prevădute cu un mecanism de ceasornicărie pentru a determina explozia. Și cu ajutorul acestei curioase biciclete-torpilore, explosivul este dus cu precisiune la corabia inamică, pe când până acum numai 1 din 4 torpile nimeréu!

*

Smeul-telefon. Nouéle condiții ale războiului maritim cer o comunicație mai regulată, chiar neconținută, între corabia amiralului (comandantului), și cele-lalte corăbii de războiu.

Sistemul de semnal întrebuințat până acum, are dublul inconvenient de a fi puțin precis și de a putea fi înțeles și de dușman!

Un inginer american a avut ideea să aplice „smeul“, cunoscută jucărie a copiilor, perfecționată, la comunicația telefonică. Un smeu urias, lung de 2 metri și larg de 1 metru, este înălțat în aer; de el sunt legate fire metalice, cari unesc două stații telefonice instalate pe cele doué corăbii. Guvernul american a făcut cu acest smeu-telefon experiențe, cari au reușit pe deplin. Tóte corăbiile escadrei amiralului Sampson erau prevădute cu asemenea aparate și să folosau de ele cu mare succes în decursul luptei, putându-se înțe-

le, Impăratul, știe de altfel, că biserica evangelică în acest spirit lucrează, de aceea și speréază, că cu timpul protestantismul va reuși să-și elupte în Orient locul ce i se cuvine în șirul tuturor celorlalte confesiuni!

Din ROMÂNIA

(*Alegerile comunale*). Chestia cea mai agitată în ăilele acestea, e, în totă România, dar mai ales în orașele principale ale țării, alegerile comunale.

Ambele partide de guvernament, conservatori ca și liberali, se luptă acum de săptămâni a-și câștiga cât mai mult pe partea lor spriginul obștei celei mari, căci dela reușita alegerilor comunale atárnă, firește, fôrte mult și alegerile viitoare pentru parlament. Cine va fi stăpân prin orașe pe cărma orașelor, acela va influența mai puternic și alegerile pentru camere.

De aceea în vederea acestor alegeri comunale, care se țin mâne Duminecă în 1/13 Nov., ambe partidele au ținut câte-o serie de întruniri la București, Galați, Craiova, Iași, etc. etc.

Ministrul de interne, Pherechide, a dat un ordin aspru cătră toți prefecții țării, ca să observe cu cea mai mare strictetă deplină libertate a alegerilor, îndreptând asprimea legii numai contra celor-ce ar împedeca acésta libertate.

În săptămâna viitoare se va putea și rezultatul întreg.

*

(*Pojarul în București*). În Capitală a început să bântuie cu furie epidemia de pojar. Un mare număr de copii sunt bolnavi pe la casele lor.

Făcându-se o cercetare pe la școli, de cătră serviciul sanitar, s'au constatat în mai multe școli casuri de pojar.

Copii au fost trimiși pe la casele lor și li-sa dat voie să lipséscă până ce se vor însănătoșa.

Febra tifoidă, nu e încă nici ea încetată. Cam doi inși pe ăi se mai îmbolnăvesc.

Noutăți.

Alegeri pentru Congres. La Brașov, a fost ales de cătră colegiul electoral preoțesc, ca deputat din cler la congresul național bisericesc electoral, care va alege pe noul metropolit, — P. O. D. protopresbiter al Treiscaunelor Dimitrie Coltofeanu.

— La Deva a fost ales P. O. D. protopresbiter al tractului Hațeg Titu V. Gheaja.

— La Mediaș a fost ales P. O. D. asesor consistorial Zaharie Boiu.

— La Alba-Iulia a fost ales D. Sergiu Medean, protopresbiter, Sebeș.

— La Ilia P. O. D. Avram S. Păcurariu, adm. protopresb. Dobra.

— La Făgăraș P. O. D. Ioan Dan protopop onorar în Zernești

lege mai perfet și fără a putea fi înțeleși și de dușman!

*

Tunul-triciclu. Velocipedul a fost și el utilizat de americani în scop războinic. Tunul „Maxim“, deși are calibrul unei puști, este una din mașinile ucigătoare cele mai grósnice ale timpului nostru. Acțiunea lui este cu desăvîrșire automată, îndată ce a fost pornit. Cartușele aședate într'un rezervoriu, sunt introduse în țevă cu o repeziciune de necredut, printr'un mecanism pus în lucrare chiar de reculul armei. Acésta mașină formidabilă pôte trage 600—700 focuri pe minut, un uragan de glónțe, care culcă la pământ într'o clipită o jumătate de regiment. Îndată ce rezervoriul a fost deșertat, el este înlocuit în jumătate minut cu unul plin. Artileristul este ocrotit printr'o cuirasă de oțel contra glónțelor infanteriei inamice.

Americanii au aședat cele două tunuri pe un triciclu tandem, mișcat numai de doi artileriști. Greutatea întregului aparat este de 113 kilograme, pe care doi soldați viguroși o pot pune în mișcare ca o bicicletă, și încă repede, pe un teren plan. La sușurii ei se cobóre și împing triciclu cu mâna!

*

Oscilatorul lui Tesla. Se știe că la invenția așa numitului „telegraf fără

— La Cluj P. O. D. Paul Roșca protopresbiter în Fizeș-Sâmpetru.

— La Cămpeni P. O. D. Romul Furduiu, protopresb. Cămpeni.

— La Deș, P. O. D. Teodor Herman, protopresb. Deș.

*

Membri români la congregația Sibiiu. La alegerea efectuită în 7 Nov. n. pentru întregirea municipală a comitatului Sibiiu s'au ales următorii români: În cercul al II. din Sibiiu: dl Leontin Simonescu; în cercul al. II din orașul Sas-Sebeș: Sergiu Medean, protopresb., Zevedeu Mureșan Nicolae Ivan, asesor consist., Dr. Elie Cristea secret. consist.; în cercul Sas-Sebeș: Dumitru Comșa prof., Isidor Blaga, preot, Ioan Oncescu notar; în cercul Brad: Ioan Căndea protopresb., Toma Doican preot; în cercul Săliște: Dr. Amos Frâncu adv., Dr. Daniil P. Barcian prof., Dr. Nicolae Comșa medic, Nicolae Cristea asesor cons., Nicolae Hentiu notar com. și Ioan Manta, preot; în cercul Mercurea; Adam Micu notar.

*

Politehnic ceh în Moravia. Un triumf al politicei cehé, este iarăși pe pragul realizării. „Wiener Abend-Post“ anunță, că în urma decisiunii M. Sale Monarchului, în budgetul anului 1899, se iau 100,000 fl. ca primă rată pentru întîmpinarea cheltuelilor înființării unui politehnic ceh în Moravia.

*

Statua lui Hentzi, a provocat într'a-devăr ordinul de ăi cătră armată, dela însuși M. Sa Impăratul Rege. Ordinul de ăi, pe care ministrul de războiu îl însotește cu un fel de apel și explicare mai lungă, a fost trimis comandantului corpului de armată dela Pesta, pentru a-l publica tuturor regimentelor.

Se face prin el cunoscut, că strămutarea statuei de pe piața Sftul George din Buda, stă în legătură cu regularea acelei piețe și cu astfel de împregiurări, (ridicarea adevă pe locul ei a statuei repozatei Impăratese-Regine Elisabeta.) încât armata nu pôte fi deloc atinsă în mândria ei și în respectul gloriei ei.

Monumentul, spune, va rămânea tot în Buda, și anume după reparările necesare, va fi aședat și ridicat în fața școlii de cadeti pentru infanterie din Buda, la mijloc pe o terasă înălțată de asupra unei cripte, în care se vor aduna osemintele celor 418 eroi morți cu Hentzi împreună la 1849 întru apărarea cetății și a credinței cătră patrie și Tron, oseminte cari se află ađi în cimiteriul militar din Buda.

Vorbind despre acésta strămutare, „Bud. Hirl.“ dela 10 Nov. scrie între altele:

„Aceste dispoziții fac să apară importanța extraordinară a depărtării statuei lui Hentzi. Parcă numai acum cade vëlul de pe pedecile, din cauza cărora a trebuit să stee atâtea ani statua lui Hentzi pe acel loc, spre nespusa înjosire a „națiunii“. Noi am cređut, că numai Lueger și soții fac mișcare Hentzi-istă în Viena. Dar așa se vede, că factori cu mult mai de

sîrmă se folosesc anumite unde electrice, pe cari se baséază întrégă invenția lui Marconi. Despre aceste unde electrice, s'a constatat că pot provoca și *esposolii* electrice, — și americanii au grăbit a folosi în scop de războiu și descoperirea acésta.

Electricianul Tesla anume, a inventat un aparat teribil, care se pue în practică teoria de mai sus! Un proiect special trimite unde-oscilante electrice asupra unui punct dat, de pildă asupra unui vapor inamic, și produce acolo o scântee electrică destul de mare, ca să facă să explodeze magazia de pulbere a vaporului!

Cu acest aparat se pot apăra bine mai ales cóstele, țermii țării, ba aparate de ele atacul cóstelor devine imposibil!

Instalând pe cóstele stațiuni de emisiune electrică, sistem Tesla, se vor putea trimite de aci, fără fire de sîrmă, unde concentrice până la o distanță de mai multe mile.

Un vapor de războiu, intrând în zona stațiunii, va fi imediat aruncat în aer, fără a-și da sémă de pricina exploziei!

Dr.

temut și puteri motorice, au stat la spatele lor, încât supremul Domn al armatei îi învrednicește de ordinul său de înalțmânt. De sigur nu-și avea pretenții la națiuni maghiare... *

Plan de mobilizare — furat. O depeșă de Marți anunță din Bruxella că planul de mobilizare al armatei belgiene, care se păstra în casarma Petit-Château, a fost furat. S'a introdus o investigație de tot severă.

O știre edificătoare. Un cetitor al nostru din provincie, ne trimite spre publicare următoarele știri:

„Onorată Redacție! Ca învățător în sat, și în lipsa de altă inteligență, nu trăiesc reu cu familia proprietarului ungur din sat, cu care ne cercetăm mai des, ca să ne trecă de urit. Dar interesant îmi e, cum și acești oameni singuratici, își folosesc timpul, cercând să capeteze pe unul și altul, în cazul de față pe mine, despre bunătațea nației lor, și ca să se dede, bagsam, cu ale lor, îmi dă mereu să cetesc pe „Egyetértés“, căci e, vești d-ta, 48-ist! Mă și edifică al naibii cu foia sa. În tot numărul aflu cum colo un „domn“ a făcut o înșelătorie, colo un slujbaş o defraudare, colo altul alta! Prind al naibii „dragoste“ de ei! Una mi-a rămas însă neuitată. Am tot urmărit d-voastră aflu și în foia d-văstră, dar ori nu cetiți „Egy.“, ori ați scăpat-o din vedere. Vi-o trimit eu și vă rog s-o publicați, că-i faină; e bine s-o cetescă și Români, cât mai mulți ca să vadă ce plătesc societățile conduse de unguri și ce fond moral au conducătorii multora din ele. O scot din „Egyetértés“ dela 13 Octombrie. Iată-o:

„La consiliul comunal al capitalei sosesc acum una după alta arătările contra acelor reuniuni, pe cari întemeetorii lor le-au numit de altfel *reuniuni de binefacere*, dar de fapt numai pentru aceea le-au întemeiat, ca sub firma „binefacerei“ să p-ă pungași pe oamenii creduli! Ca mai nou a făcut acum arătare „Prima societate de binefacere din patrie“ contra întemeetorii sau de odinioară *Jeszsky Sándor*, care acum „întemeiază“ sub numele „Magyar Nemzet“ o nouă Reuniune de ajutorare a bolnavilor și de înmormântare. Arătarea cere măsuri grabnice din partea Consiliului în contra societății „Magyar Nemzet“ (ce nume sunător urechilor patriotice!) și accentuează, că *Jeszsky* a întemeiat deja opt societăți „de binefacere“, pe toate le-a și bancrotat și a înșelat astfel filerii multor oameni seraci! Arătarea e adresată numai consiliului, dar și poliția — adaugă „Egyetértés“ — va face bine, de va ține sub ochi societățile acestea ce se înmulțesc ca bureții, și dacă spre bucuria marelui public și a societăților adevărate de binefacere, va pune mâna pe „fundatorii“ astorfel de societăți profesionale!“ *

Exportul de cai ungurești, pare a fi apucat pe un drum de înflorire. Anumite târguri prin Ungaria, încep să devie adevărat loc de întâlnire pentru cumpărătorii de cai din străinătate, trimiși de statele lor. În 9 Nov. la Mohaci, vre-o 50 de cumpărători mai mari de cai, au luat parte, între cari mulți din afară de țară! Caii buni pentru servicii militare, toți au fost cumpărați și plătiți cu cele mai mari prețuri. Mai mulți au fost cumpărați pentru Turcia.

Ba are... La afirmarea corespondențului nostru din Pesta apărută în numărul 117 al „Telegrafului“, că dl profesor Alexics „ar prelege bucurios (l. română) să aibă cui“, — dl Aurel Russu, jurist de anul II, ține a ne trimite veste, că 9 inși, între cari și vestitorul, sunt ascultători de prelegerile din română alui Alexics. Deci are cui prelege.

Să nu se uite că universitari români în Pesta, sunt peste o sută. Dintre acestia vre-o 9 îl ascultă dară pe dl prof. Alexics.

Sfârșitul unei vieți aventuriere. În Berlin au arestat nu de mult pe Prințesa Trubecko pentru înșelăciuni repetite. Prințesa vădându-se în arestul poliției, și-a desfăcut un șinor dela haină și s'a spânzurat cu el de țigina ușii. Acest sfârșit tragic a fost însă premers de o viață foarte aventuriară, a cărei istorie e pe scurt, următoarea: Prințesa sinucisă s'a născut la Paris din tată Polon emigrant, și mamă franceză. Era o femeie bine făcută, și foarte interesantă. Deja ca jună a atras mult atenția lumii asupra sa. S'a pregătit pentru cariera de cântăreață. În America nu o dată aș reputat triumfuri artistice. Dar asta nu-i satisfăcea grandomania

ei, patima ei de senzație, de vuet în lume. A părăsit scena, măritându-se după principele rusesc de Trubecko. dar curând s'a despărțit de el și s'a măritat după tenoristul Prevost în Montevideo. După mari scandaluri s'a despărțit și de el și-a plecat prin Europa și a ruinat o legiune întrăgă de gaveri... Iarna petrecea mai ales la Nizza, unde juca dobândind și perdând sume mari la roulette. Ducea casă princiară și făcea datorii murdare. Sfârșitul acestei vieți aventuriere și imorale a fost — șinorul dela haină și țigina unei uși de temniță.... *

Lupta pentru stîrpirea ciumei. În Bombay, fioroasă bătă, seceră încă la vieți omeniești. În jumătatea primă a lunii trecute au perit acolo 5000 de oameni în această bătă. Din ținutul Dharwar, se spun minuni: Doctorii și autoritățile stau neputincioși în fața flagelului, și la marginea orașului, unde îi scot pe cei îmbolnăviți, stau morții grămadă, că nu se află cine să-i îngrope! Vulturii și sacalii stau cu sutele în apropiere și mănâcă carnea de pe cadavre, de rămân numai oșele albe!

Nădejdea nenorocitei populații e așă serumul „Haffkire“, care îl folosesc în apropiere de Bombay, și anume cu succes! În cinci luni au altoit aci cu acest serum 5000 de bolnavi și dintre acestia numai 184 au mai murit, ceilalți s'au vindecat. Haffkire, descoperitorul, spune însuși, că serum-ul lui nu numai e mijloc sigur contra ciumei, dar pe cine odată l'a altoit cu el, nu va mai avea nici odată aplicarea spre această bătă. Vădându-i efectul, acum sute de comande se fac, și s'a instalat un stabiliment anume, unde pregătesc la el cu mare grabă.

Oficerii în civil. „N. W. Tgblt.“ anunță, că ministrul de război a lansat un ordin strict, în care interzice oficerilor de a purta în public costum civil. Se știe, că ordinul acesta s'a lansat la dorința M. S. Imperatorului, care a aflat în diferite rânduri la Viena pe un general — în civil.

Pentru proprietarii de case. Fiind a se stabili darea de venit după arendarea caselor, obligătoare pe un nou period de 3 ani, ministrul de finanțe a pus ca termen de fasonare a veniturii din arendarea caselor, zilele dela 15—30 Novembre, curent.

Direcția financiară din Sibiu, publicând această, recercă pe proprietarii de case, ca să umplă conștientos *tabelele de fasonare a veniturii* privitoare la asta, cele ce s'au împărțit proprietarilor, și cel mult până la 30 Nov să le înainteze antistiei lor comunale sau oficiului de dare orășenesc.

Ca venit din arendare, e a se arăta, tot ce proprietarul ia dela chirieș pentru folosința casei, deci și ce i-se ia ca parte de dare, taxă de asigurare contra focului, pentru reparații, apaduct, luminat, etc. (dacă acestea i sar lua separat, nu sub un singur titlu). Fasiunea se face pentru fiecare parte (de chirieș) separat.

Din chiria locuinței dată mobilată, se detrage taxa ce se ia pentru mobilat, asemenea taxa pentru grădina. (Acestea nu se fosiunează în venit). Chirieșii adevărați pe însași c-ola de fasiune, adevărate fasiunii. Proprietarul ce ar fi dat spre subscriere chirieșului c-ola golă, apoi a împut-o, se pedepsește de fiecare chirieș astfel subscris, cu 100 fl. și totă pedepsa asta se dă celui ce va fi făcut arătare asupra lucrului.

Că cineva n'ar fi primit tabele de fasionare, nu e scuză de întârziere a fasiunii. La primărie p-ote căpăta alta.

Notiță Literară.

Ni s'au trimis la redacție mai multe opuri și reviste apărute de curând, pe cari neavând în timpul din urmă loc, le anunțăm acum deodată.

Calendarul Archidieceșan. În câteva zile apare „Calendarul archidieceșan“ pe anul comun 1899 cu un bogat conținut, cuprindând pe lângă partea calendaristică: șematismul întregii metropolii ortodoxe române, din patrie, indigitația agenților domniilor protopresbiteri, preoți și învățători confesionali, apoi o bogată și alăsa parte literară și felurite anunțuri.

„Negru-Vodă“ de I. Cavaler de Pușcariu. O broșură elegantă scosă ca

răspuns lămuritor dat d-lui B. P. Hașdeu la nedumeririle exprimate de d-sa în „Etimologicum magnum Romaniae“ față de „datele istorice“ publicate de Il. Sa cavalerul de Pușcariu, în special față de datele despre „Negru-Vodă“. Broșura cuprinde un material foarte interesant pentru iubitorii de cercetări istorice. Format cuart mare, hârtie fină, 17 pagine. Preț 25 cr. Se capătă la autor în Bran, sau la tipografia noastră archidieceșană.

„Zarandul și Munții Apuseni ai Transilvaniei“, descriere de Silvestru Moldovan, cu ilustrațiuni și o schiță. Editura proprie. Sibiu. Op de 300 de pagini, retipărire din „Folia Poporului“. Autorul, care a călătorit de mai multe ori prin Munții Apuseni, descrie cele vădute și aflate, după notițele ce și-a făcut, și folosindu-se și de alte scrieri apărute asupra acestor interesante și istorice ținuturi. E cea mai completă descriere românească a Munților Apuseni. Aprupe peste tot datele și numirile locurilor sunt corecte. Opul e o urmă a volumului apărut cu câțiva ani mai înainte „Țara noastră“, un al doilea volum despre „țara noastră“. E la tot cazul o lucrare de merit, o monografie ce va îndemna pe cei din părțile locurilor descrise, ca să adune și ei date nouă despre partea locului, și să le publice eventual ca completare sau ca monografii mai depline a a părților cutari.

„Schițe din Italia“ de Teodor Buleu, profesor în Beis. Un volum de 265 pagini, dând notițele și impresiile ce autorul și-a adunat în călătoriile sale prin Italia. Câte ceva despre Veneția, Padua, Verona, Milano, Torino, Genua și Firenze, apoi mai mult despre Roma, de trei ori atâta cât despre acelea toate la oaltă! Pe urmă despre Neapoli. Despre toate indigitații istorice și geografice și descrierea lucrurilor mai importante. Pe multe locuri e, ca material, tare interesantă, dar ca formă, ca artă de descriere, ca spirit de observare și arangeare a observărilor, lucrarea e slăbuță și puțin îndemnatore la cetit. Nu trebuie luată ad literam vorba lui D. Stăncescu citată în prefață, că în călătorii... „nu-ți trebuie decât ochi să ai ca să vezi și urechi ca să auzi“ — și apoi să descrii ce ai văzut, cetit și auzit... Lucrarea costă 2 corone.

„Almanahul învățătorului român“, întocmit de Iosif Velcean, a apărut în forma și cu cuprinsul anunțat dinainte prin diare. În frunte cu portretul lui I. Velovan, apoi calendarul: Septembrie (cu care începe anul școlar), cu notițe din tipic pentru toate serviciile de Dumineci și sărbători peste lună, și așa la toate lunile, până la noul an școlar. Date cronologice; genealogia casei

domnitore dela noi și din România; postă și telegraf; — apoi 45 pagini liniate, cu rubricile de lipsă pentru notițe învățătorului în școlă; șematism bisericesc; Reuniunile învățătoarești; avântul literaturii școlare; învățătorii ca autori. — Partea literară: bucăți de studii, poezii, lecțiuni, printre cari și o drăgălașă și instructivă piesă „Din șoptele Detunatei“ scrisă de d-șora Maria Cioban profesora la școlă superioară de fete din Sibiu. — La urmă un apendice necesar învățătorilor, și iarăși mai multe foi de notițe.

Volumul, legat în pânză, table moi, costă 1 fl. Fiecare învățător ar face bine să și-l procure, să-l probeze și să-l facă apoi observările asupra lui, ca la anul autorul să p-otă eventual scote unul și mai bun.

VARIETĂȚI

Lumea întorsă din țini! Un plan fantast preocupă pe un electrotehnic american, care mai-mai de nu o să-l ducă la casa de — smintiți.

Vrea anume Newton Harisson, electrotehnicul, să întorcă globul pământesc așa, ca cei doi poli ai lui să ajungă cu totul în alte pozițiuni!

Americanul v-oește să facă lucrul acesta cu putere electrică. Ii trebuie, știe, un cablu foarte gros în jurul pământului, prin care trecând curentul electric, să influențeze magnetismul pământului în o măsură, cum a scotit el de mare.

Poli atunci i-ar așeza așa, încât pe ecvator să fie pururea primăvară!

Cestiunea financiară este pentru dl Harisson, o bagatelă; n'are lipsă decât de 200 miliarde fl.

Esecuțiunea tehnică s'ar sfîrși în dece ani. Grosimea cablului e de 1½ metru, lungimea de 40.000 kilometri, greutatea 5 miliarde măji metrice.

Pentru dezvoltarea suficientă de curent electric, are lipsă de o putere de 13 miliarde de cai!..

Curiôsă. Nevasta unui diplomat stăruia mereu de bărbatul său să-i spuie și ei un secret de stat, de care depindea în acel timp destinele țerei.

— Dacă ți l'ași spune, o întrebă bărbatul, îmi promiți că n'ai să-l divulgi nimănui?

— Îți promit! Nu voi avea nici odată această slăbiciune!

— Dacă este așa, de ce preținzi ca eu să fiu mai slab ca o femeie?

În Tipografia archidieceșană din Sibiu a apărut

DOTAȚIUNEA CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre întregirea veniturii preoțești

de ILIE DINURSENI.

Broșura se estinde pe 147 pagini și are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulți numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târziu metropolitului

ANDREIU baron de ȘAGUNA,

asupra dotațiunii clerului; apoi proiectul de lege despre întregirea emolumentelor preoțești și în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor și instrucțiunii publice a prezentat dietei acel proiect, și pe care diarele române au publicat-o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotațiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broșure a făcut un bun serviciu bisericei române, dând ocaziune clerului a cunoaște cât mai de aprupe numitul proiect care privește atât de deapropo s-orta lui. Este în interesul bisericei că proiectul să fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atențiunii clerului nostru, precum și a acelora, cari se interesează de mersul afacerilor noastre bisericesci.

Preț 1 coronă.

Se p-ote procura din

Librăria Tipografiei archidieceșane, Sibiu.

Mătasă Henneberg

dela 45 cr. până la fl. 14.65 de m. — ve-
ritabilă numai dacă se procură direct din
fabricile mele — negră, albă și colorată, —
în cele mai moderne țesături, colori și des-
sinuri. Să expediez la particulari franco și.
liber de vamă. Mostre cu întorcerea poștei
Fabricile de mătase G. Henneberg (lîf.
de curte ces. și reg. Zürich. [7] 10

Din ori-ce librărie se pôte pro-
cura scrierea premiată a consilier.
în med. Dr. Müller, apărută în
a 30-a edițiune despre

sistemul nervos

și
sexual turburat.

Expediție franco pentru 60 cr.
în mărci postale.

Curt Röber,
Braunschweig.

[5] 39—49

Câștigul cel mai mare

în cazul cel mai favorabil

[185] 2—2

1.000,000

Coróne.

Consemnarea

tuturor celor 50.000 câștiguri

Cel mai mare câștig în cel mai favorabil caz

1.000,000 Kronen.

Speziell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt.

	Kronen
1 Prämie mit	600000
1 Gew. à	400000
1 " "	200000
2 " "	100000
1 " "	90000
1 " "	80000
1 " "	70000
2 " "	60000
1 " "	40000
5 " "	30000
1 " "	25000
7 " "	20000
3 " "	15000
31 " "	10000
67 " "	5000
3 " "	3000
432 " "	2000
763 " "	1000
1238 " "	500
90 " "	300
31700 " "	200

15650 à 170, 130 100, 80, 40

50,000 Gew. u. Pr. **13.160,000**
im Betrage

Cari se trag în șese clase.

In curând începe a treia mare loterie
de clase reg. ung. Ea conține

100,000 și **50,000**
losuri riginale și câștiguri în bani

așadar jumătate din losuri trebuie să fie trase
conform specificărilor alaturate și prospectul
de câștig este enorm de mare.
In total vin treisprezece milioane 160.000
coróne spre deciderie sigură. Cel mai mare
câștig în cazul cel mai favorabil

Un milion coróne.

Binevoitoare comande urgente de losuri
originale cu prețul original stabilit după
plan

pentru un întreg los original I. clasă fl. 6.—
" o jumătate " " I. " " 3.—
" un pătrar " " I. " " 1.50
" o optime " " I. " " .75

se expediază cu ramburs sau pe lângă tri-
miterea înainte a sumei. Liste oficiose se
expediază după trageri, planuri sau la dis-
poziție gratis. Tragerile se efectuează pu-
blice sub supravegherea guvernului reg.
ung.

Ne rugăm pentru comande cât mai cu-
rând, cel mult până la

17 Novembre a. c.,

direct la

A. Török & Co.

colectori principali

ai loteriei de clase reg. ung.

Budapesta. V. Waitznerring 4a.

Scrișore de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusage von.....	Original-Los I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie
nebst amtlichen Plan.	
Der Betrag von fl.	ist per Nachname zu erheben. Was nicht gewünscht folgt durch Postanweisung. bitte zu durchstreichen
Genaue Adresse.	

„Motto“.

Dacă dorești, ca mândra fortună
Póme de aur să-ți dăruiască:
Sus, cu grăbire 'n a ei grădină
Sămînțe-aruncă, ca să 'ncolțească.

Și acésta nu e pur fantasmă,
Căci a șteitei mare-inspirare
La încercarea în loterie
Aduce adesea avere mare!

Losuri de clasă la a III. loterie

se află în mare alegere de numeri la

cassa de bancă

NUSSBÄCHER & BEER, Brașov.

Câștigul principal în cazul cel mai favorabil

un MILION Coróne.

Prețul: $\frac{1}{4}$ = fl. 6.—, sau Lei 12.70, $\frac{1}{2}$ = fl. 3.—, sau Lei 6.35, $\frac{1}{4}$ = fl. 1.50, sau Lei 3.20,
la comanda prin poștă cu 30 cr. sau 70 bani mai mult.

Prospecte gratis.

[199] 5—5

Redactor prov. Dr. Elie Cristea.

Editura și tiparul tipografiei archidieceșane.

31500/1898. număr.

II.

1. sz. minta. [203] 1—3.

Hirdetmény

a házberjövedelem bevallása és a házösszeírás tárgyában.

A házberadó három év tartá-
mára vagyis az 1899., 1900. és
1901. évekre való érvénnyel új-
ból kivetendő lévén, az ezen ki-
vetés alapjául szolgáló házberjő-
vedelemvallomások benyújtására a
m. kir. pénzügyminiszterium folyó
évi 85.651 szám alatt kiadott ren-
deletével az 1898. évi november hó
15-től 30-áig terjedő időt tűzte ki.

Felhivatnak ennél fogva a ház-
tulajdonosok, hogy a nekik (in-
gyen) kézbesített házberjövedelem-
vallomási ívet pontosan és a va-
lóságnak megfelelő hűséggel töltsék
ki, s azt a községi elöljáróságnál
(városi adóhivatalnál) legkésőbb
november hó 30-ig okvetlenül
nyujtsák be.

A háztulajdonos vagy a háznak
állandó hasznélvezője, a házber-vallo-
mását meghatalmazott által is eszkö-
zölheti, házber eltitkolás esetén azon-
ban az adómegrovídités miatti felelősség
a háztulajdonost terheli. Ha több a
tulajdonos, a vallomást valamennyinek,
vagy az általuk e végre különösen fel-
hatalmazottnak kell aláírni és a vallo-
más helyességéért valamennyi felelős.

A házak nyers jövedelmét képezi
együttvéve mindaz, a mit a tulajdonos
a bérbe adott ház használata fejében
a bérlőtől húz.

A bérjövedelem alatt tehát nem csak
az e czímen tényleg kikötött pénz-
beli szolgáltatás, hanem mindaz értendő,
mit a bérlő a bérlemény használata
fejében ellenértékké fizet; ilyenek az
állami és községi adók, tűzkárbiztosi
tási összeg, közmunka, katonaszállá-
solás és házjavítások, vagy állandó
átalakítások költsége továbbá mindazon
összegek, melyeket a bérlő a bérbea-
dónak vízvezeték, éjjeli világítás, sze-
mélkihorás és más ilyenmű költségek
czímen fizet; s végre minden egyéb
természetbeni szolgáltatások. Ennél-
fogva a háztulajdonos vagy annak meg-
hatalmazottja a lakbéréket minden épü-
letnél, lakosztálynál, vagy egyes lak-
részeknél általában minden levonás
nélkül úgy köteles bevallania mint azok
szerződésileg megállapítottak.

Butorzáttal együtt bérbe adott
épületek vagy lakrészek házberadó
alapjául úgy vétetnek fel, mintha bu-
torzat nélkül adattak volna ki, levo-
natván az összes bérből az a többlet,
mely a butorzatra esik. Ugyanaz áll
akkor is, ha a ház kerttel együtt ada-
tik bérbe, mely esetben a kertre eső
többlet vonatlik le.

A házak nyers jövedelméhez csu-
pán azok az összegek nem számítottak,
melyeket a bérlő némely községi-
ben úgynevezett házberkrajczárok el-
nevezése alatt fizet. Ezek az összegek
azonban a ház nyers jövedelmétől el-
különítve mutatandók ki, vagy a val-
lomásban megjegyzendő, hogy a be-
vallott nyers házberjövedelem ezek
a házberkrajczárok is bennfoglaltatnak

Kelt Nagyszében, 1898. november 1-én.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

mely utóbbi esetben az adókivetést
teljesítő közegek a házberkrajczár czí-
mén szedett összeget a ház nyers jö-
vedelméből mindenekelőtt, vagyis még
az épületfenntartási költség és érték-
törlesztés fejében leszámítandó törvé-
nyes százalék leütése előtt hivatalból
fogják levonni.

Az ezen leütés után mutatkozó s
teljes összegében bevallott nyers ház-
berjövedelem alapján a házberadó tár-
gyát képező tiszta jövedelmet szintén
nem a bevalló háztulajdonos, hanem
a házberadót kivető közegek számítják
ki a fennálló törvény értelmében.

Tényleges viszonyok és adatok
íránt, melyekből bárkinek házberjőve-
delme megitélhető, köteles mindenki
tudomása szerint felvilágosítást adni,
ha erre őt a hatósági közegek felszó-
litják.

A lakbérlok magán a bérvallo-
mási iven bizonyítják a vallomás hel-
yességét, nevöknek a háztulajdonos
kötelességszerű felhívása folytán az illető
rovatba bejegyzése által.

Az a házbertokos, ki a bevallási
ívet, annak kitöltése előtt, azaz mielőtt
abba a bérösszegeket bejegyezte volna,
a lakbérlokkel aláírta, annyiszor bünté-
tetik 100 forinttal, a hány bérlőnél kö-
vette el ezt a mulasztást.

A befizetett bírság egészben a
feljelentőnek adatik. (1873: VI. t.-cz.
3 §.)

A házberjövedelem eltitkolása és
valótlan adatok bevallása jövedéki ki-
hágást képez, mely az eltitkolt bér-
összegután járó adó 1—8 szorosával
büntetetik. (1883: XLIV. t.-cz.
100. §.)

Ha a házbertokos és lakbérlok közötti
egyetértésből szándékosan követtetett
el az adó kijátszása, s ez által az állam-
kinestár megkárosítása, mindkét fél a
megrovíditésnek kitettösszeg háromszo-
ros megfizetésével büntetendő (1868:
XXII. t.-cz. 22. §.); e büntetés alól
azonban felmentetik a bérlő, ha a tör-
vény megszegését 15 nap alatt ő maga
jelenti fel a pénzügyigazgatóságnál
(1873: VI. t.-cz. 3. §.)

Az a házbertokos, házgondnok
vagy házfelügyelő, a ki a házberval-
lomást az 1883: XLIV. t.-cz. 15 §-ban
körülírt felhívás daczára sem adja be,
vagy a hiányos alakban beadott val-
lomás hivatalosan megjelölt hiányait
a kivető közegek által kitűzött lega-
lább nyolcz napi záros határidő alatt
nem pótolja, a hiányok kipótlása vé-
gett elrendelt helyszíni szemle költsé-
geit viselni tartozik és 1 forinttól 50
forintig tejedhető bírsággal büntetendő.
(1883: XLIV. t.-cz. 15. és 101. §§.)

Végül kijelentetik, hogy ha a be-
vallási úrlapoknak az érdekelt felek
könnyebbségére elrendelt kézbesítése
bármely ok vagy akadály miatt el-
maradna is, ez az illető háztulajdonost
a bevallás benyújtásának kötelezettsége
alól fel nem menti, ez esetben a szük-
séges úrlapok a közsénél (városnál)
szerzendők be.